

ВЕЛЕТ Артем³

Українська інженерно-педагогічна академія
м. Харків, Україна

ORCID: [0009-0000-3305-6236](https://orcid.org/0009-0000-3305-6236)

E-mail: artem.velet@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Розглянуто педагогічні проблеми, пов'язані з формуванням інформаційно-цифрової компетентності в здобувачів профільної загальної середньої освіти. Висвітлено основні чинники, які впливають на цей процес. Запропоновано різні підходи та стратегії до розв'язання зазначених проблем.

Ключові слова: компетентність, педагогічна проблема, цифрові технології.

Formation of Information and Digital Competence of Students of Specialized Secondary Education as Pedagogical Problem. This paper examines pedagogical issues related to the formation of information and digital competence among students in specialized secondary education. The main factors influencing this process are highlighted, and various strategies and approaches to addressing these issues are proposed.

Keywords: Competence, Pedagogical Issues, Digital Technologies.

Вступ. Сучасний світ стежить за стрімким розвитком технологій, який неодмінно позначається на сфері освіти. Зростання обсягів доступної інформації та швидкість змін потребують від суспільства нових знань і навичок. Однією з ключових компетентностей, необхідних у сучасному світі, є інформаційно-цифрова, яка передбачає не лише здатність ефективно користуватися інформаційними ресурсами, а й уміння критично оцінювати отриману інформацію, адаптуватися до нових технологій та ефективно взаємодіяти з ними. Проте навіть у зручному цифровому світі, де доступ до інформації, здавалося б, є безмежним, формування цієї компетентності виявляється непростим завданням, особливо серед здобувачів профільної середньої освіти. Педагогічна спільнота стикається з викликами, пов'язаними з пошуком ефективних методик і стратегій навчання, спрямованих на розвиток цієї ключової компетентності учнів. Зростання обсягів інформаційних ресурсів потребує впровадження нових освітніх програм і методичних підходів, що дасть змогу здобувачам освіти успішно впоратися з інформаційними потоками та стати активними учасниками цифрового суспільства.

Мета, методи і підходи. Формування інформаційно-цифрової компетентності у здобувачів профільної середньої освіти є актуальною педагогічною проблемою, розв'язання якої потребує пошуку нових підходів та інноваційних рішень у сфері освіти. У науковій літературі виокремлюють педагогічні проблеми, пов'язані з цим питанням. Такими проблемами є [1, 2]:

---

³ ©ВЕЛЕТ Артем (VELET Artem)

– відсутність адекватної методичної бази для вчителів: багато вчителів не мають достатньої підготовки чи доступу до методичних матеріалів для ефективного впровадження цифрових технологій в освітній процес;

– недостатність інноваційних педагогічних підходів: брак інноваційних педагогічних підходів і стратегій може перешкоджати ефективному використанню цифрових засобів для навчання й розвитку компетентностей;

– недооцінка важливості цифрової грамотності: деякі педагоги можуть недооцінювати важливість розвитку цифрової грамотності, що призводить до відсутності належного фокусу на цій компетенції в освітньому процесі;

– недостатня інтеграція цифрових технологій у програми навчання, що ускладнює формування компетентності в учнів; низький рівень мотивації здобувачів освіти до набуття цифрових навичок, що може призвести до низької активності та зацікавленості в опануванні цих компетенцій.

Розв'язання педагогічних проблем формування інформаційно-цифрової компетентності здобувачів профільної середньої освіти може бути багатокроковим та містити різні стратегії та підходи. Посилаючись на літературні джерела, наводимо для можливого розгляду деякі рішення:

– підвищення кваліфікації педагогічного персоналу: організація тренінгів, семінарів та курсів для вчителів з питань цифрової освіти, а також стимулювання їх участі в програмах професійного розвитку [3];

– створення доступних цифрових ресурсів: розроблення та впровадження цифрових платформ, які сприяють інтерактивному навчанню та створенню інтерактивного контенту для здобувачів освіти [3];

– інтеграція цифрових технологій в освітній процес: розроблення й впровадження методик з активним використанням цифрових технологій для залучення учнів до навчання, що сприятиме формуванню їхньої інформаційно-цифрової компетентності [3];

– розвиток критичного мислення та інформаційної грамотності: введення у навчальний план спеціальних курсів, які передбачають удосконалення навичок критичного аналізу та оцінювання інформації, отриманої з цифрових джерел [4];

– створення системи оцінювання компетентності: розроблення методик та критеріїв оцінювання інформаційно-цифрової компетентності здобувачів освіти, що уможлиблює відстеження їхнього прогресу та виявлення сфери подальшого розвитку [5].

Зазначені вище підходи можуть бути використані в поєднанні або окремо для досягнення більшої ефективності в формуванні інформаційно-цифрової компетентності серед здобувачів профільної середньої освіти.

Основні результати. Розглянуто педагогічні проблеми, пов'язані з формуванням інформаційно-цифрової компетентності здобувачів профільної середньої освіти. З урахуванням різноманітності чинників, що впливають на цей процес, зокрема таких, як кваліфікація педагогічного персоналу, доступ до технологій та інші, було запропоновано кілька можливих варіантів розв'язання цих проблем. Зокрема, важливими напрямками є підвищення кваліфікації вчителів, інтеграція цифрових технологій в освітній процес, розвиток критичного мислення учнів та створення системи оцінювання компетентності. Реалізація цих заходів уможливить більш ефективне формування інформаційно-цифрової компетентності та підготовку учнів до активної участі в сучасному цифровому суспільстві.

Висновки. Удосконалення педагогічних підходів до розв'язання проблем формування інформаційно-цифрової компетентності сприятиме забезпеченню якісної освіти та відповідної підготовки молодого покоління до вимог сучасного світу.

Список використаних джерел:

1. Воротникова І. П. Умови формування цифрової компетентності вчителя у післядипломній освіті. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2019. №6. С. 101–118. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.101118>.
2. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: зб. тез доповідей учасників всеукр. наук.-практ. семінару (Київ, 12 берез. 2019 р.) / за заг. ред., О. В. Овчарук. Київ : Ін-т інформ. технологій і засобів навчання НАПН України. 2019. 108 с.
3. Voogt J., Knezek G., Christensen R., Lai K.-W. (Eds.). *International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*. Springer, 2018.
4. Jukes I., McCain T., Crockett L., *Understanding the Digital Generation: Teaching and Learning in the New Digital Landscape*. Corwin Press, 2010.
5. Dede C., Gerard J. P. (Eds.), *Proceedings of the Annual Meeting of the Association for Information Science and Technology*. Wiley Online Library, 2017.

References:

1. Vorotnykova I. P. Umovy formuvannia tsyfrovoi kompetentnosti vchytelia u pisladyplomnii osviti. *Vidkryte osvittne e-seredovyshe suchasnoho universytetu*. 2019. № 6. S. 101–118. URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.101118>.
2. Tsyfrova kompetentnist suchasnoho vchytelia novoi ukrainskoi shkoly: zb. tez dopovidei uchasnykiv vseukr. nauk.-prakt. seminaru (Kyiv, 12 berez. 2019 r.) / za zah. red., O. V. Ovcharuk. Kyiv : In-t inform. tekhnolohii i zasobiv navchannia NAPN Ukrainy. 2019. 108 s.
3. Voogt J., Knezek G., Christensen R., Lai K.-W. (Eds.). *International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education*. Springer, 2018.
4. Jukes I., McCain T., Crockett L., *Understanding the Digital Generation: Teaching and Learning in the New Digital Landscape*. Corwin Press, 2010.
5. Dede C., Gerard J. P. (Eds.), *Proceedings of the Annual Meeting of the Association for Information Science and Technology*. Wiley Online Library, 2017.

